

Mustafa Merlika-Kruja (1887-1958)

SEKSIONI

Figura historike

PERIUDHA

1958 - 1958

Mustafa Merlika Kruja është një figurë e rëndësishme të historisë moderne shqiptare. Karriera e tij politike nis me shpalljen e Pavarësisë në 1912 dhe përfundon me dorëheqjen e tij nga posti i kryeministrit në vitin 1943. Pas largimit nga Shqipëria në shtator 1944 jetoi në mërgim deri sa vdiq në SHBA më 1958, duke u përqendruar në studime historike dhe albanologjike. Gjatë komunizmit u cilësua si kryeministër kuisling por përkujtohet edhe si kryeministri që mbajti të bashkuara trojet shqiptare dhe nuk pranoi t'u dorëzonte hebrenjtë trupave gjermane. La pas një veprimtari të rëndësishme studimore, letërkëmbime dhe një fjalor të humbur; veprat e tij u ribotuan pas vdekjes. Është nderuar me titullin “Honoris Causa” (1942) nga Universiteti i Padovës, “Qytetar Nderi” nga qyteti i Prizrenit (1942) dhe “Nderi i Kombit” (2012) nga presidenti i Republikës me rastin e 100-vjetorit të Pavarësisë. Një bust ngrihet për nder të tij në qytetin e Krujës. Për Mustafa Krujën gjenden dy dosje në arkivin e ish- Sigurimit të Shtetit me një vëllim prej 811 faqesh.

PAVARESIA

EMIGRACIONI POLITIK

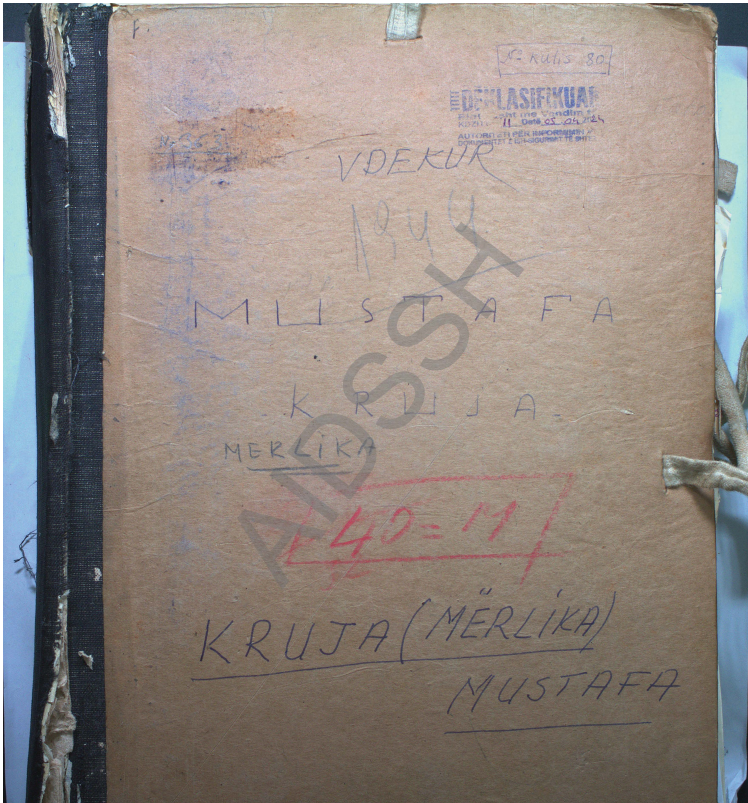
ALBANOLOGJIA

Seksioni 1

Dokumentacioni arkivor i gjendur për Mustafa Krujën është vlerësuar edhe vetë Sigurimi i Shtetit një pasuri me rëndësi historike si nga vëllimi, ashtu edhe nga larmia e dokumenteve dhe shtrirja në kohë. Të dyja dosjet që i përkasin Mustafa Merlika Krujës kanë një vëllim prej 810 faqesh, por informacione mbi të ka edhe në dosje të protagonistëve të tjerë të asaj periudhe të vënë nën vëzhgimin e ish Sigurimit. Dosja për të është hapur në vitin 1958, disa muaj përpara se ai të ndërronte jetë dhe nuk ka ndonjë përpunim lidhur me të, as informacione të sakta për vendndodhjen dhe veprimtarinë e tij në ato momente. Ka vetëm disa informata, të shpërndara nëpër dosje të tjera, ku Kruja është përmendur. Dokumentacioni është mbledhur në një fashikull, të cilat sipas shënimeve me laps duket se janë marrë nga Drejtoria e Arteve “një sasi dokumentesh të vlefshme. U gjet dosja e korrespondencës private të Mustafa Krujës që ka bamë nga mërgimi me farefisën e tij që nga viti 1923 dhe deri në 1930 si dhe pak letra të viteve 1937-1938.” Dokumentacioni arkivor prej 810 faqesh për Mustafa Krujën në arkivin e AIDSSH-së është përmbledhur në dy dosje: dosja e parë me nr. 363 “Mustafa Merlika (Kruja)”, deklasifikuar nga KDZH me vendimin nr. 11, datë 5.4.2024; dhe dosja e dytë nr. 57 , me “Lista emërore e anëtarëve të Këshillit të Kryesisë të Partisë Fashiste dhe i Qeverisë së kryesuar nga Mustafa Kruja”, deklasifikuar nga KDZH me vendimin nr. 5, datë 17.5.2023. Dokumentacioni është në tri gjuhë: persisht, shqip, italisht. Dokumentet janë në disa formate: të shkruara me dorë, të përkthyer në shqip apo italisht sipas rastit. Lidhur me natyrën e dokumenteve, ato mund të klasifikohen: letërkëmbime familjare dhe me miqtë, dokumentet historike dhe zyrtare të hartuara në italisht, korrespondencë zyrtare e kohës së pushtimit italian, transkripte të telegrameve, shënime me laps nga Sigurimi i Shtetit lidhur me përmbajtjen e dokumentacionit, lidhur me rëndësinë historike..... Disa dokumente përmbajnë shënime me laps apo me stilolaps që sqarojnë persona të përmendur apo ngjarje të caktuara. Dokumentet datojnë nga vitet 1909-1945. Nga përmbajtje janë dokumente që lidhen me përpjekjet për shkrimin e gjuhës shqipe, për luftimet në Shqipërinë e Veriut. Persona të përfshirë: Refik Bej Toptani; Mahezar Bej Toptani, Ismail Qemal Vlora, Luigj Gurakuqi, Muharrem Bajraktari, Qazim Koculi, Kol Bibë Miraka, Gaqo Gogu, Ernest Këlcyra, Fan Noli, Vasil Andoni, Nuredin Vlora, Konti Ciano, Giovani Giro, Rexhep Mitrovica, etj. Dosja përmban shënime me laps ku shpjegohet se materialet për Mustafa Krujën janë gjetur në Drejtorinë e Arteve dhe përmbledhen disa letra të tij. 1. Dosje nr. 363 Mustafa Merlika Kruja Është hapur me vendimin e datës 21.2.1958. Në vendim përmendet se ai ka qenë pjesë e “Bllokut Kombëtar Indipendet”, pjesë e zbulimit italian. Dosja përbëhet nga fondi personal i korrespondencës së tij dhe nga një pjesë e mirë e dokumentacionit zyrtar gjatë periudhës që ai ka qenë në krye të Qeverisë dhjetor 1941- janar 1943. 1. Dosja nr. 57 “Lista emërore e anëtarëve të Këshillit të Kryesisë të Partisë Fashiste dhe i Qeverisë së kryesuar nga Mustafa Kruja” Është deklasifikuar nga KDZH me vendimin nr. 5, datë 17.5.2023 me 6 faqe. Përmban listën emërore të Këshillit të Epërm Fashist Korporativ dhe disa korrespondenca lidhur me pagesat.

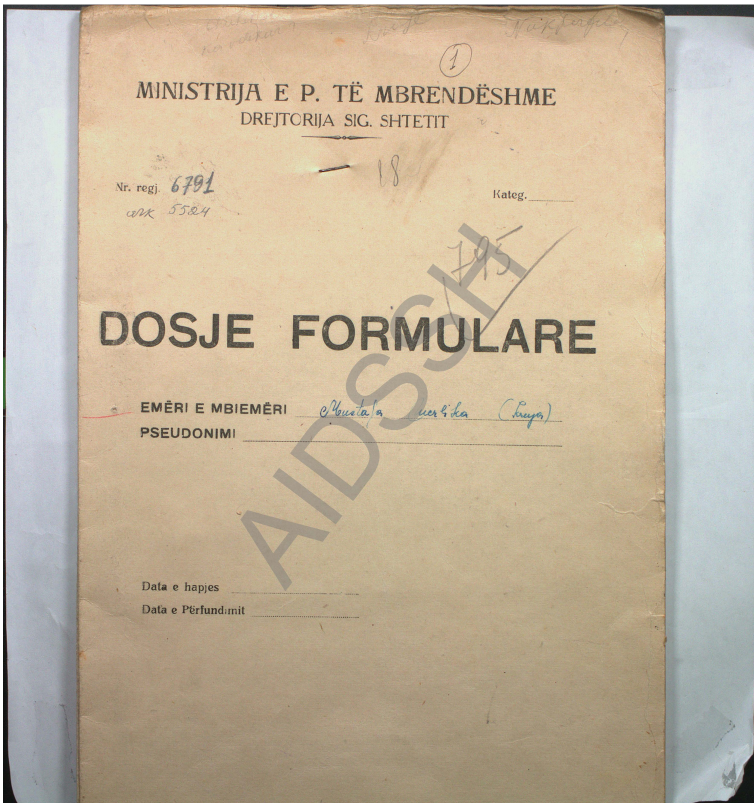
Kapakët e dosjes

MEDIA FAQE #1

Kapakët e dosjes

MEDIA FAQE #2

INFORMACION

Kapakët e dosjes

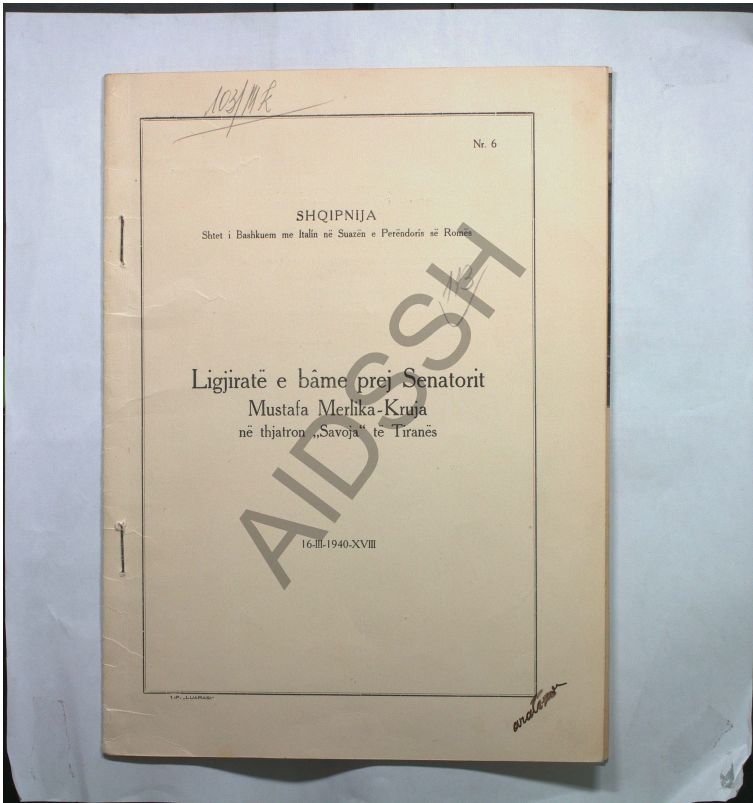
FONDI	Të arratisur
STRUKTURA	Ministria e Punëve të Brendshme, Drejtoria e Sigurimit të Shtetit
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	14.01.1958
GJUHA	Shqip, italisht, persisht
NR. I FLETEVE	
TIPOLOGJIA E DOSJES	Formulare

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

Ligjëratë e Mstafa Krujes

MEDIA FAQE #1

Ligjëratë e Mstafa Krujes

INFORMACION

Ligjëratë e Mstafa Krujes

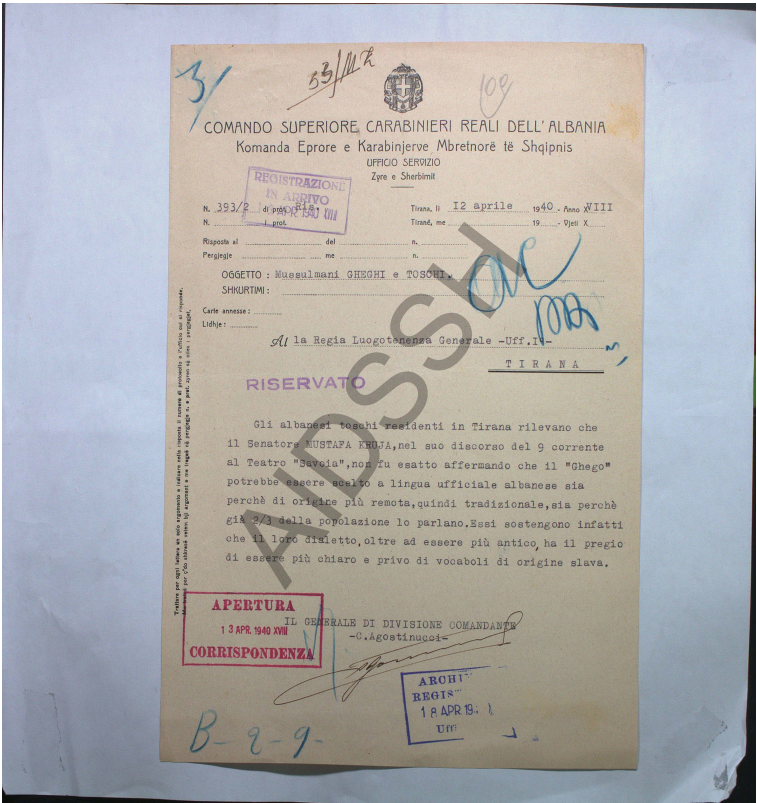
FONDI	Të arratisur
STRUKTURA	-
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	18.03.1940
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Ligjëratë e botuar

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

Raport

MEDIA FAQE #1

Raport

INFORMACION

Raport

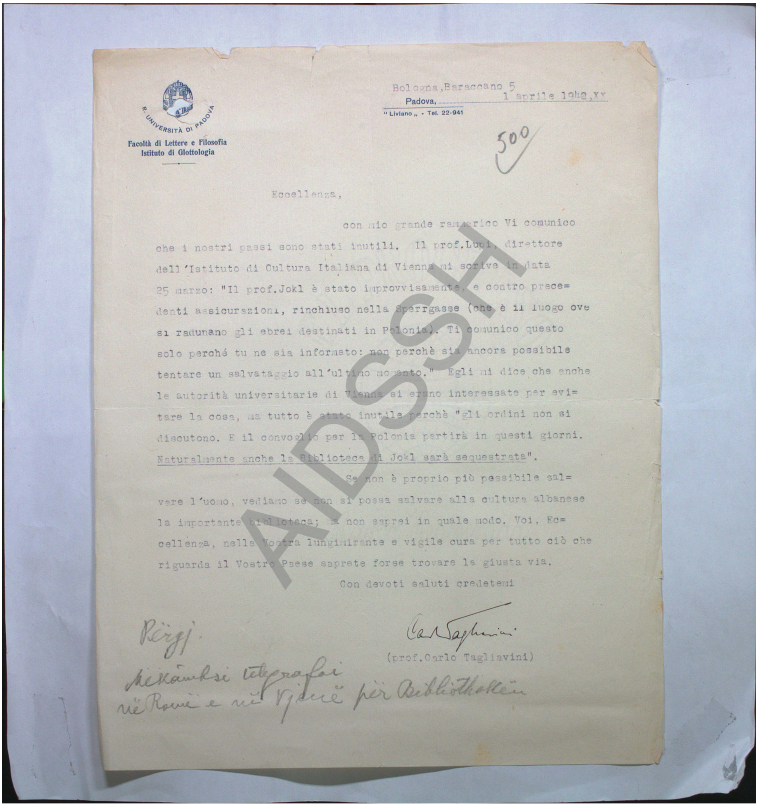
FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	12.04.1940
GJUHA	Italisht
LLOJI I DOKUMENTIT	Raport

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

Letër

MEDIA FAQE #1

Letër

INFORMACION

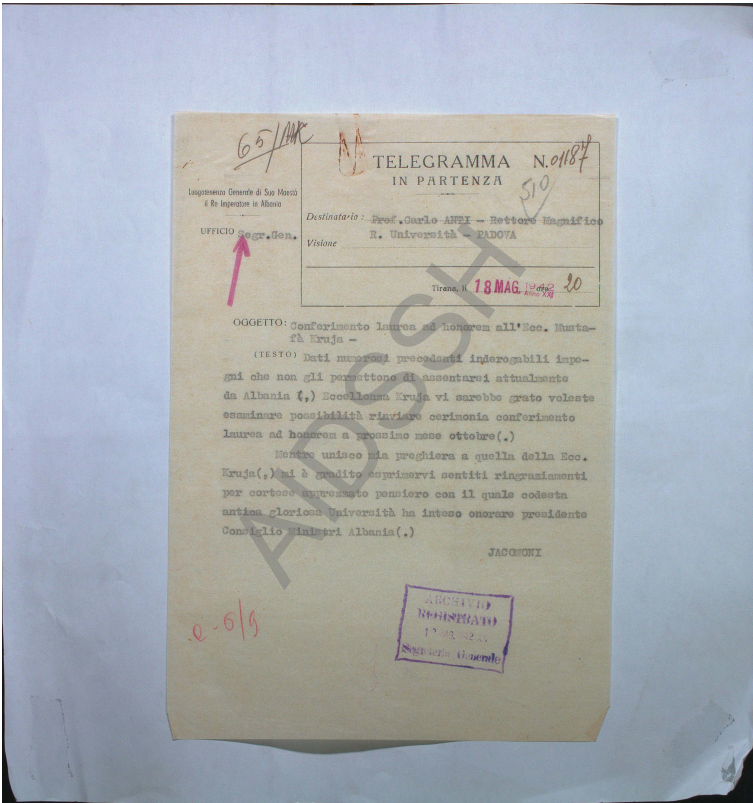
Letër

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	15.04.1942
GJUHA	Italisht
LLOJI I DOKUMENTIT	Letër

Nuk ka transkript per kete media.

Telegram

MEDIA FAQE #1

Telegram

INFORMACION

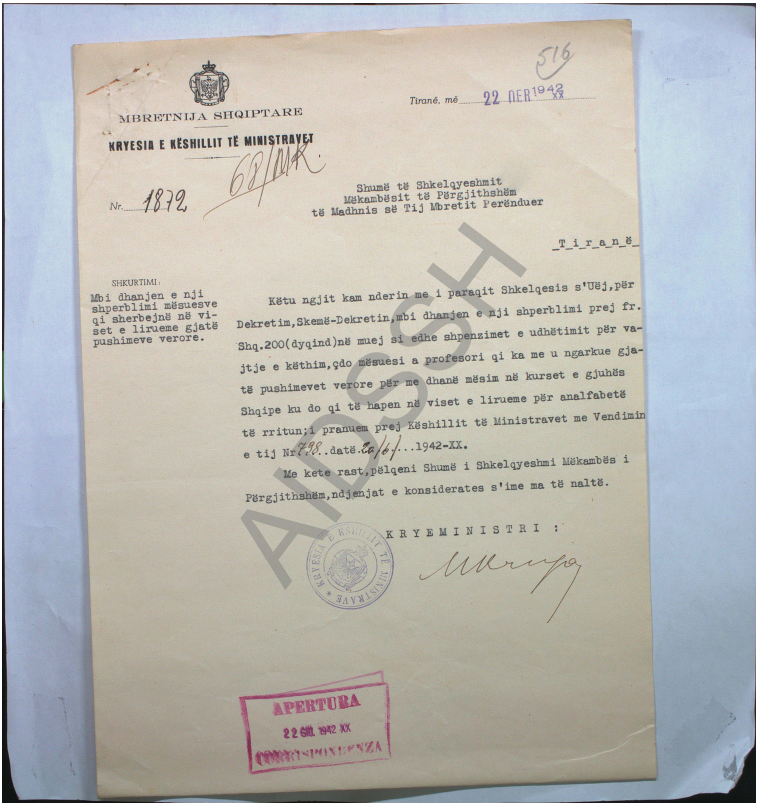
Telegram

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
SASIA E FLETËVE	804
VITET EKSTREME	1958
DATA E KRIJIMIT	18.05.1942
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Telegram

Nuk ka transkript per kete media.

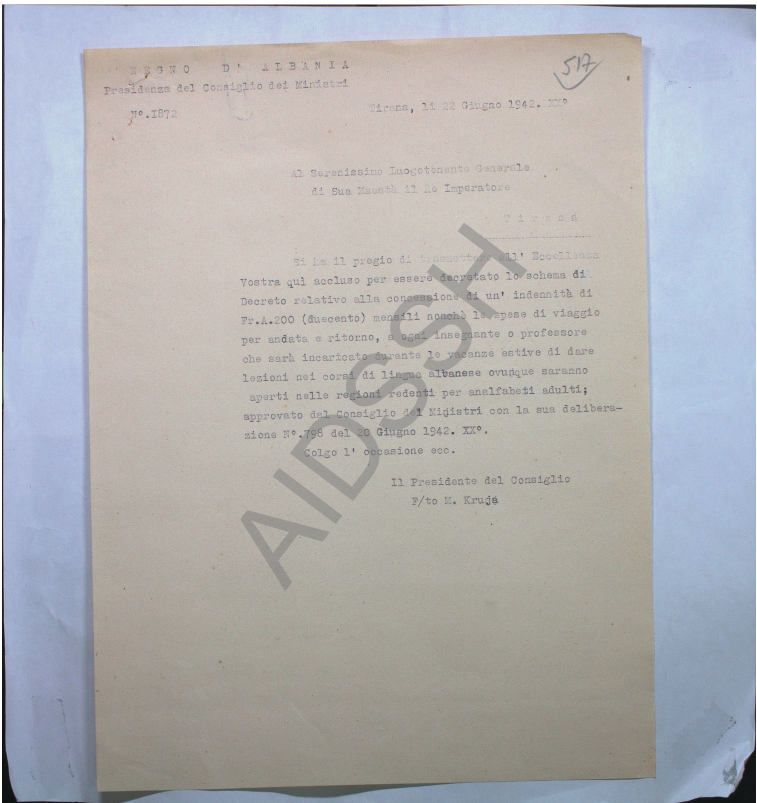
Shkrese percjellëse për projektdekretin

MEDIA FAQE #1

Shkrese percjellëse për projektdekretin

MEDIA FAQE #2

INFORMACION

Shkrese percjellëse për projektdekretin

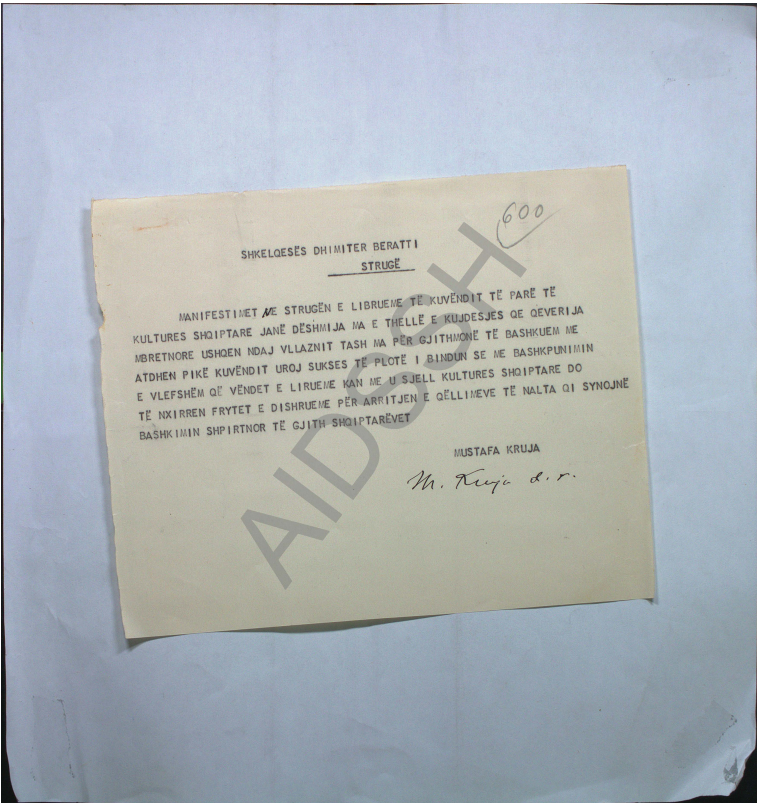
FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	22.06.1942
LLOJI I DOKUMENTIT	Shkresë
GJUHA	Italisht, shqip

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

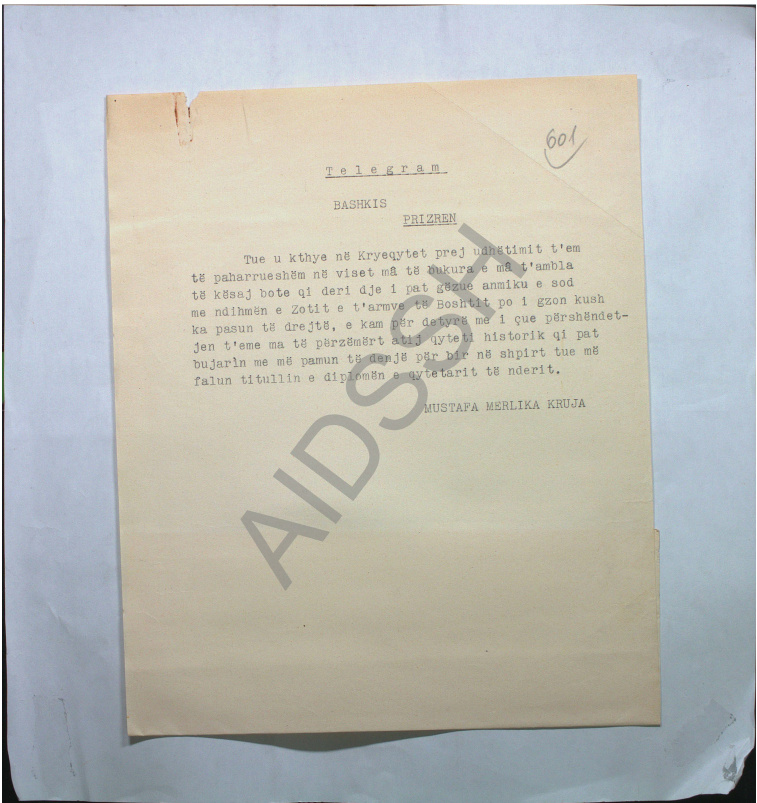
Telegrame

MEDIA FAQE #1

Telegrame

MEDIA FAQE #2

INFORMACION

Telegrame

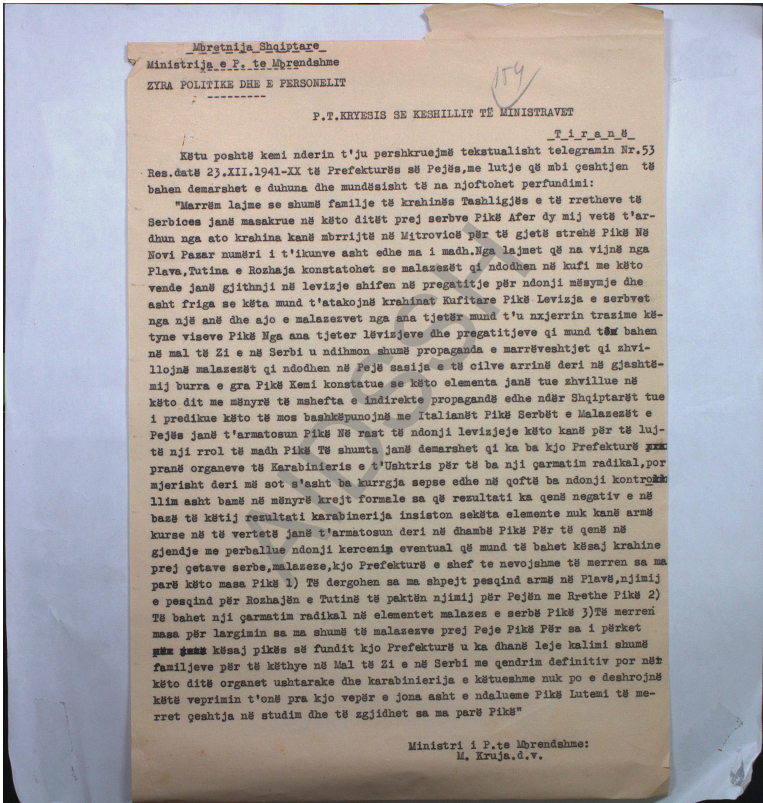
FONDI	Të arratisur
DOSJA	363
VITET EKSTREME	1909-1958
TIPOLOGJIA E DOSJES	Formulare
HAPËSIRA GJEOGRAFIKE E VEPRIM-TARISË	Shqipëri, Kosovë
LLOJI I DOKUMENTIT	Telegram

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

Teksti i një telegrami

MEDIA FAQE #1

Teksti i një telegrami

INFORMACION

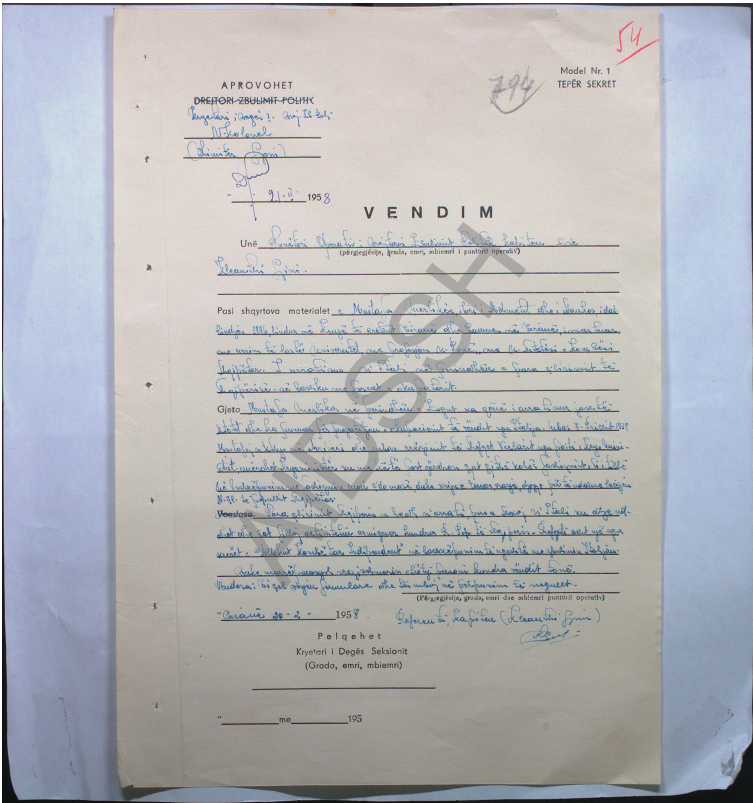
Teksti i një telegrami

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
NUMRI I FAQEVE	804
DATA E KRIJIMIT	23.12.1941
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Përshkrim telegrami

Nuk ka transkript per kete media.

Vendim i datës 20.02.1958

MEDIA FAQE #1

Vendim i datës 20.02.1958

INFORMACION

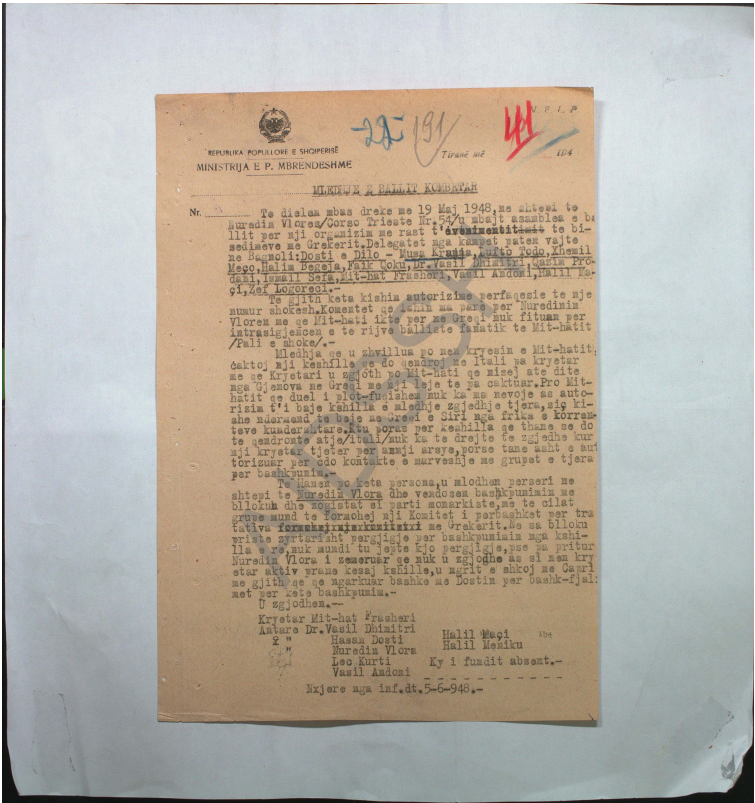
Vendim i datës 20.02.1958

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	20.02.1958
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Vendim

Nuk ka transkript per kete media.

Raport

MEDIA FAQE #1

Raport

INFORMACION

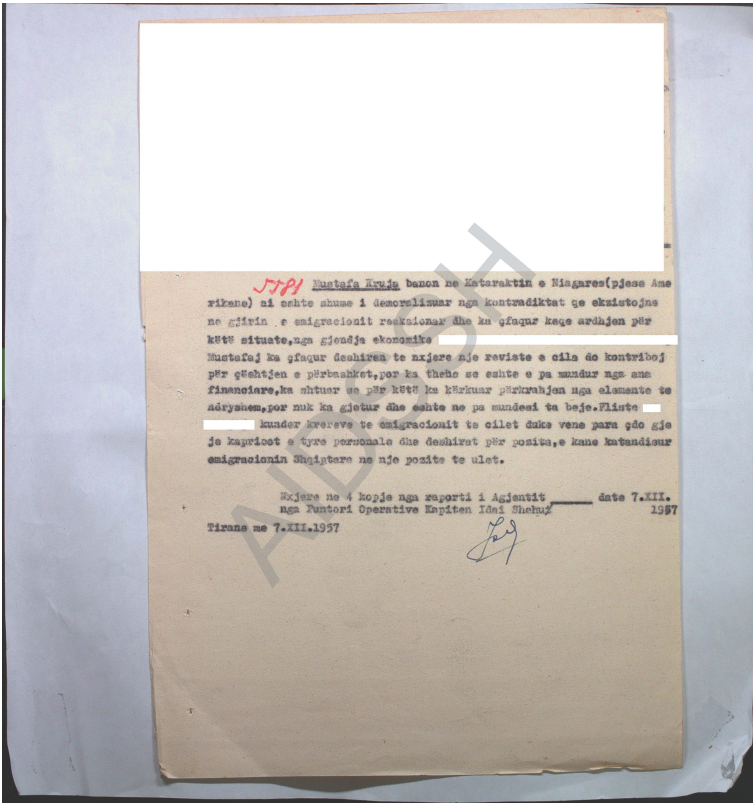
Raport

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
SASIA E FLETËVE	804
DATA E KRIJIMIT	05.06.1948
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Raport

Nuk ka transkript per kete media.

Raport

MEDIA FAQE #1

Raport

INFORMACION

Raport

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
DATA E KRIJIMIT	07.12.1957
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Informatë
PUNETORI OPERATIV	Idai Shehu

Nuk ka transkript per kete media.

Foto

MEDIA FAQE #1

Foto

INFORMACION

Foto

FONDI	Të arratisur
DOSJA	Nr. 363
VITET EKSTREME	1958
NUMRI I FAQEVE	804
DATA E KRIJIMIT	1944
LLOJI I DOKUMENTIT	Foto

TRANSKRIPT

